

Utbildningsdepartementet
Universitets- och högskoleenheten
103 33 Stockholm

Vårt datum
2021-04-21

Vårt Dnr:
ÄRD-31324-H3S9Z3

Ert datum
2021-04-29

Ert Dnr:
U2020/05543

Yttrande: Innovation som drivkraft från forskning till nytta SOU 2020:59

Sveriges Ingenjörer är ett fackförbund med 160 000 medlemmar, varav ca 27 000 verkar som forskare, lärare och studenter vid de svenska lärosätena. Sveriges ingenjörer har valt att svara på valda delar av remissen.

Sammanfattning

Läraryrket vid Sveriges lärosäten skapar incitament för ingenjörer och andra yrkeskategorier att omsätta kunskap i nya lösningar. Det krävs dock ett lagarbete och ett starkt innovationsstöd för att lösningarna ska nå marknaden. Vi på Sveriges Ingenjörer är positiva till utredarens ambitioner med ett stärkt innovationsstödet vid Sveriges lärosäten. Det skapar förutsättningar för att nyttiggöra forskning och utbildning som innovationer eller som nya företag. Det ger också en stärkt svensk konkurrenskraft med ökade skatteintäkter för staten. Skatteintäkterna kan sedan återinvesteras av staten i ny forskning och utbildning på lärosätena.

Utredarens analys är att innovationsstödet ser olika ut och att det saknas uppföljning och utvärdering av stödets effekter. Därför föreslår utredaren ökad uppföljning och mer pengar till innovationsstöd. Sveriges Ingenjörer instämmer i den analysen.

Utredaren menar också att det är viktigt att alla verksamma på landets lärosäten ska ha tillgång till ett bra innovationsstöd. Det är bra. Dock behöver lärosätena själva identifiera hinder och följa upp mål och önskade effekter av sitt främjandearbete. Det ger lärosätena ett underlag för ett förbättringsarbete och kunskap om de lokala förutsättningarna för nyttiggörandet. Det blir mer också mer kraftfullt jämfört med en central uppföljning via Vinnova som utredaren föreslår.

Det är positivt att utredaren vill ge ett uppdrag till PRV för att förstärka immaterialrättskunskaperna. Vi menar dock att det också finns en potential för PRV att knyta till sig en finansierad expertgrupp, med personer från de lärosäten som kommit längst. Tillsammans med expertgruppen kan PRV sedan planera kunskapsbildning och anpassa insatser efter behov och efterfrågan.

Utredarens huvudalternativ är att starta ett nytt centralt placerat Finansieringsbolag med ett begränsat kapital. Det riskerar att bli en aktör som inte når ut och inte har tillräckliga resurser att lyckas med uppdraget. Almi bör därför få det tilläggsuppdrag utredaren skissat på. Almi Invest har ett fondkapital på 3,5 miljarder kronor med 354 portföljbolag. Almi har också ett investerarnätverk med 1 300 investerare. Almi Företagspartner delägs av regionerna och erbjuder finansiering för företag upp till 250 anställda. Det innebär att Almi som koncern är en stark och etablerad stödfunktion i regionerna. Dock finns en potential att öka samarbetet och stärka nyttiggörandet tillsammans med lärosätena.

Utredaren vill stärka entreprenörskapet på lärosätena genom att starta ett nytt entreprenörskapscentrum. Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) har dock redan etablerat Entreprenörskapsakademien som erbjuder en plattform för erfarenhetsutbyte, lärande och kunskapsspridning. Sveriges Ingenjörer föreslår därför att IVA och Entreprenörskapsakademien blir lärosätenas stödfunktion för entreprenörskap.

Utredaren vill öka signalvärdet för nyttiggörande från de statliga forskningsråden; Formas, Forte och Vetenskapsrådet. Detta är en bra poäng från utredaren. Detta kan ske genom att ange nyttiggörande som ett av kriterierna i utlysningen av forskningsmedel. Med en viss procentandel av sökta medel inplanerade för att främja innovation och eller kunskapsutveckling i samhället ökar förutställningarna för nyttiggörande.

Utredaren vill skriva in att annan kunskap, såsom kurser för yrkesverksamma specialister och ingenjörer, är en del av nyttiggörandet och därför ändra i högskolelagen. Det är bra och lärosätenas roll som regionala kunskapsnav stärks i och med detta. Lärosätena har redan fått ett förtydligt uppdrag för det livslånga lärandet som lärosätena som träder i kraft den första juli 2021. Utredarens skrivning att högskolornas insatser för kompetensutveckling ska anordnas av holdingbolaget i kapitel 9.3.4 innebär en begränsning av det livslånga lärandet. Istället behöver hela lärosätet engageras i att erbjuda yrkesverksamma utbildning grundad i forskning, såsom digital spetsutbildning. Det ger en hävstång för näringslivets konkurrenskraft och en stark svensk ekonomi.

Ställningstaganden

Sveriges Ingenjörer tillstyrker med några förslag på justeringar:

- att utöka nyttiggörandet enligt kapitel 1.1 till att även omfatta *andra kunskaper* som nyttiggörs genom en förändring i högskolelagen 1 kapitlet 2 paragrafen i högskolelagen (1992:1434). Det krävs dock en långsiktig finansiering för att anordna utbildning av hög kvalitet och också höjda takbelopp samt en annan finansieringsmodell på lärosätena.
- att alla verksamma på lärosäten ska ha tillgång till stöd från ett innovationskontor enligt förslaget i kapitel 7.3.2.
- att högskolorna får i uppdrag att ta fram strategier för hantering av immateriella tillgångar enligt förslaget i kapitel 8.1.1.
- att PRV får ett fortsatt uppdrag att tillhandahålla utbildning och att öka kunskapen kring de immateriella frågorna enligt kapitel 8.1.2, men uppdraget bör finansieras och ske i samverkan med lärosätena och kopplas till lärosätenas strategier för de immaterialrättsliga frågorna vid högskolorna. En expertgrupp föreslås också inrättas för att stödja PRV i detta uppdrag.
- att entreprenörskap främjas enligt kapitel 8.2. Men istället för ett nytt nationellt entreprenörskapscentrum föreslås föreslagna resurser gå till IVA:s Entreprenörskapsakademi med samma uppdrag.
- att kartläggning av hinder för nyttiggörande görs som beskrivs i kapitel 8.4. Men istället för utredningens förslag med ett uppdrag till Vinnova, bör det vara en del av varje högskolas uppdrag och styras genom regleringsbrevet.
- att forskningsfinansiärerna får ett uppdrag att öka nyttiggörandet enligt kapitel 8.5. Detta kan ske genom att kriterium i utlysningen av forskningsmedel är att viss andel avsätts till att stimulera innovation och kunskapsspridning.
- att Almi får ett tilläggsuppdrag som skissas på i kapitel 9.3.2, istället för att bilda ett nytt Finansieringsbolag. Där föreslås att Almis uppdrag blir att stödja lärosätena och tillsammans med dem och övriga självständiga aktörer regionalt runt om i Sverige bidra till regional mobilisering och riskvillig finansiering av ett ökat nyttiggörande.

SVERIGES INGENJÖRER

Elisabeth Arbin
tf. Chef Politik och påverkan

Staffan Bjurulf
Utredare